

КЛІНІЧНА ПСИХОДІАГНОСТИКА

СИЛАБУС

ШАНОВНІ СТУДЕНТИ!

Клінічна психодіагностика входить до складу обов'язкових компонентів в магістерській програмі. Це дисципліна, в якій синтезовані знання з патопсихології, дитячої психопатології та психодіагностики. Знання і практичні навички з цього курсу будуть необхідні Вам при проведенні основного виду роботи психолога – психодіагностиці.

Бажаю Вам натхнення і продуктивного навчання!

Бажаю Вам натхнення і продуктивного навчання!

НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД, ФАКУЛЬТЕТ, КАФЕДРА

- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
- ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ, БІЗНЕСУ І ПСИХОЛОГІЇ
- КАФЕДРА ПСИХОЛОГІЇ І ТУРИЗМУ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

освітній рівень	магістр
галузь знань	05 соціальні та поведінкові науки
спеціальність	053 психологія
освітня програма	Психологічні дослідження і консультування
статус дисципліни	нормативна
мова викладання	українська
семестр	I
навчальний рік	2023-2024
обсяг дисципліни	4 кредитів/ 120 годин, серед них: <ul style="list-style-type: none">• 14 - лекційних• 16 - семінарських• 90 - самостійна робота
форма контролю	іспит
викладач	КИРИЛЕНКО ВАЛЕНТИНА ГРАЦІЯНІВНА канд. психол. наук, доцент https://psy.knlu.edu.ua/vikladachi/
контакти	valentyna.kyrylenko@knlu.edu.ua
дні занять	згідно розкладу занять
консультації	згідно графіку консультацій

СТРУКТУРА СИЛАБУСУ:

- [АНОТАЦІЯ](#)
- [ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ](#)
- [ПРОГРАМОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ](#)
- [ПОЛІТИКА КУРСУ](#)
- [ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ](#)
- [СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ](#)
- [ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ](#)
- [ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ](#)
- [РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА](#)

АНОТАЦІЯ

Навчальна дисципліна «**Клінічна психодіагностика**» займає одне з основних місць в системі фахової підготовки здобувача вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія і сприяє формуванню практико-методологічного базису професійного світогляду та діяльності фахівця в галузі викладання. Ця навчальна дисципліна знаходиться на перетині різних наук: патопсихології, психодіагностики, вікової психології, педагогічної психології.

Практичні заняття з даного курсу дають студентам можливість отримувати знання з різних галузей, які стосуються практичної та теоретичної психодіагностики. Участь у семінарських заняттях, виконання психодіагностичних вправ допоможе отримати цінний практичний досвід, набути практичних навичок проведення психодіагностичних процедур як виду професійної діяльності психолога, оволодіти ефективними формами спілкування. Все це покликане сприяти підвищенню рівня професійної допомоги студентів, розширює їх світогляд.

Курс знайомить студентів з особливостями проведення клінічної психодіагностичної процедури з різними групами населення відповідно до їх вікових, психофізіологічних особливостей. В зміст курсу також входять вправи і завдання, які допоможуть здобувачу освіти розвинути власні навички психодіагностичної діяльності

ЦІЛІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Клінічна психодіагностика» є складовою професійної підготовки студентів, що спеціалізуються в галузі психології. Головна мета курсу полягає у формуванні у здобувачів системи наукових знань і професійних компетенцій в галузі психодіагностики

Оскільки компетентістський підхід в сучасній освіті передбачає результатом навчання формування низки конкретних компетентностей, то згідно ОП «Психологічні дослідження і консультування», вивчення даної навчальної дисципліни забезпечує наступні: **інтегральна компетентність**: здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів, характеризуються

комплексністю і невизначеністю умов і потребують володіння низкою особливих компетенцій, серед яких, зокрема, проведення психологічних досліджень та психологічного консультування різних верств населення, незалежно від віку отримувачів психологічних послуг, володіння іноземною (англійською) мовою, здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи діагностики та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.

У процесі засвоєння дисципліни формуються як загальні, так і фахові компетентності.

Загальні компетентності: Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, здатність проведення досліджень на відповідному рівні, здатність генерувати нові ідеї (креативність), уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми, цінування та повага різноманітності та мультикультурності, здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів), здатність діяти соціально відповідально та свідомо, здатність розробляти та управляти проєктами, здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети, здатність спілкуватися іноземною мовою.

До **фахових компетентностей** слід віднести: здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики; здатність самостійно планувати, організувати та здійснювати психологічне обстеження й дослідження з елементами; здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи діагностики та/або доказові методики і техніки практичної діяльності; здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік здатність організувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології, здатність ефективно взаємодіяти з колегами в моно- та мультидисциплінарних командах, здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності, здатність оцінювати межі власної фахової компетентності та підвищувати професійну кваліфікацію, здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями, здатність здійснювати психологічне консультування з використанням різноманітних парадигм – як зарубіжних, так і вітчизняних – та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях, здатність забезпечувати організацію та управління науково-дослідницькою діяльністю і впроваджувати результати наукового пошуку в практичну діяльність, здатність організувати консультативний процес з дітьми з інвалідністю та їх батьками з урахуванням психофізичних особливостей дітей, здатність організувати проведення психодіагностичного, у тому числі клінічного, обстеження з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку клієнта, здатність організувати і здійснювати психологічне консультування з використанням різноманітних парадигм – як зарубіжних, так і вітчизняних – та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях, здатність організувати консультативний процес з особами, які перебувають у складних життєвих обставинах, здатність організувати проведення психодіагностичного обстеження в клініці з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей розвитку клієнта, здатність забезпечувати консультативну допомогу клієнтам, враховуючи їх ментальні та крос-культурні особливості.

ПРОГРАМОВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Програмовані результати навчання, на які зорієнтовано вивчення «Клінічної психодіагностики», наступні:

- уміти самостійно здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливої інформації з різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;

- уміти організувати та проводити психологічне обстеження із застосуванням валідних та надійних діагностичних методів та методик
- уміти узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
- уміти здійснювати аналітичний пошук відповідної до сформульованої проблеми наукової інформації та оцінювати її за критеріями адекватності,
- розуміти та виявляти соціальні й біологічні чинники психічного здоров'я,
- реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням запиту клієнта, його індивідуальних особливостей, у тому числі культурно-релігійних, гендерно-вікових, дотримуючись етичних принципів у професійній діяльності.

ПОЛІТИКА КУРСУ

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧА

- ✓ забезпечити викладання навчальної дисципліни згідно робочого плану;
- ✓ дотримуватися норм педагогічної етики, з повагою ставитися до особистості здобувачів;
- ✓ оцінювати навчальні досягнення здобувачів з опорою на визначені критерії для відповідних видів навчальної діяльності (див. [система та критерії оцінювання](#));
- ✓ надавати відповіді на питання студентів щодо змісту курсу та організації навчання;
- ✓ залишатися доступним для комунікації у визначений у силабусі спосіб.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ СТУДЕНТА

- ✓ виконати навчальну програму курсу в повному обсязі;
- ✓ дотримуватися у спілкуванні норм ділової етики, з повагою ставитися до інших здобувачів і викладача;
- ✓ дотримуватися вимог політики курсу, що відвідування аудиторних зазначені нижче.

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Для оперативної комунікації з викладачем щодо змістовних та організаційних питань з курсу рекомендується користуватись **чатом в системі Teams**. Використання інших засобів комунікації (корпоративна електронна пошта; соціальні мережі Telegram, Viber, що прив'язані до особистого номеру телефону викладача) допускається, але відповідь може бути надана з затримкою.

Перед тим, як надсилати викладачу питання, рекомендується перевірити чи не міститься відповідь на питання в тексті силабусу або серед матеріалів курсу (наприклад, у відповідній команді курсу в системі Teams або на платформі Moodle); звернутися з питанням до одногрупників, які можуть знати необхідну інформацію.

ВІДВІДУВАННЯ І ПРОПУСКИ АУДИТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Відвідування здобувачами освіти лекційних і семінарських занять є обов'язковою умовою успішного проходження навчальної дисципліни.

Відсутність (з поважної та неповажної причини) на лекційному або семінарському занятті не звільняє від навчальної відповідальності і має бути відпрацьована під час консультаційних годин. Для відпрацювання здобувач освіти має бути готовий до обговорення з викладачем питань пропущеного заняття у формі співбесіди. Здобувач також може отримати індивідуальне письмове завдання з питань пропущеного заняття.

ПЛАГІАТ, АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ самостійне виконання всіх видів навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю;
- ✓ посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ надання достовірної інформації про результати власної наукової і творчої діяльності.

ВИДИ ЗАНЯТЬ, ФОРМИ ТА МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- Курс читається у форматі **лекцій**, у яких розкриваються основні питання з кожної теми, і доповнюється проведенням семінарських занять.

Для ефективної роботи під час лекції рекомендується: перед початком лекції ознайомитись з її тематикою (див. [тематичний план курсу](#)); пригадати зміст попередньої лекції і встановити зв'язок з новою темою; під час лекції робити конспект (основні тези, найвидатніші факти, різного роду довідки та посилання лектора тощо), намагатися критично осмислювати інформацію, що подається і ставити питання лектору на краще розуміння навчального матеріалу.

- Під час **семінарських занять** поставлені на лекціях питання вивчаються глибше і всебічно, а також аналізується їх значущість для сучасної психологічної науки і можливе практичне застосування засвоєних знань. Заняття проходять у формі вільної дискусії з залученням методу постановки проблемних запитань, націлених на вирішення проблеми або знаходження відповіді на дискусійні питання. Під час семінарського заняття вітається ініціатива студентів у дискусії, їх проактивна позиція.

Для ефективної підготовки до семінарських занять рекомендується: ознайомитись з тематикою і питаннями семінару, а також з рекомендованою до семінару літературою та іншими інформаційними джерелами; студент має бути готовий обговорювати під час семінару всі питання, що визначені до цього заняття у плані (див. [тематичний план курсу](#)).

Згідно робочої програми з навчальної дисципліни «Клінічна психодіагностика», на **самостійну позааудиторну роботу** студента відведено 120 годин. Самостійна робота студентів складається з таких видів роботи: робота з основною та додатковою літературою, з матеріалами інтернету та конспектами лекцій; виконання самостійних завдань різного характеру і рівня складності; підготовка до семінарів та іспитів безпосередньо перед ними. Завдання, винесені на самостійну роботу студента, виконуються ним повністю самостійно і у призначений час подаються на перевірку викладачу. Така форма навчання спрямована на покращення та коригування студентом своїх стратегій самостійного здобуття інформації і виявлення її відповідності цілям навчання; покращення навичок самостійного вирішення проблем і прийняття рішень; набуття або переорієнтації індивідуально-соціальних навичок адаптації до різноманіття навчальних ситуацій та ін.

Для ефективної самостійної роботи рекомендується: уважно ознайомитись зі змістом завдання і вимогами до його виконання і оформлення; оцінити обсяг роботи, яку необхідно провести для його виконання; спланувати час і послідовність дій для виконання самостійної роботи; працювати над завданнями послідовно і систематично, з дотриманням визначених термінів.

СИСТЕМА ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Денна форма здобуття освіти

Розподіл балів між видами навчальної діяльності змінюється в залежності від форми підсумкового контролю:

семестр	форма підсумкового контролю	види навчальної діяльності здобувача	максимальна кількість балів
I	іспит	аудиторна та самостійна робота	50
		модульна контрольна робота (МКР)	20

	іспит	30
--	-------	----

Семестровий рейтинговий бал є сумою рейтингового бала за поточну (аудиторну та самостійну) роботу протягом семестру та рейтингового бала за МКР.

Поточне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється в національній 4-бальній шкалі («5», «4», «3», «2»). Невиконання завдань самостійної роботи, невідвідування семінарських занять позначаються «0».

Критерії оцінювання аудиторної роботи студентів (робота під час семінарів та/або практичних занять)

«5»	<i>студент демонструє вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою, вміє самостійно знайти відповідь на проблемні запитання, спираючись на лекційний матеріал та періоджерела; вміє вводити та використовувати власні класифікації, аналізувати, робити власні висновки; здатен встановлювати міжтематичні та міжпредметні зв'язки</i>
«4»	<i>студент демонструє достатньо вільне володіння матеріалом теми семінару; ознайомлений з рекомендованою літературою та періоджерелами, відповідь на проблемні запитання знаходить за допомогою викладача, спираючись на лекційний матеріал та вивчення періоджерел; допускає неточності та несуттєві (які кардинально не міняють суть) помилки у визначенні понять та категорій і інше, але легко усуває їх завдяки додатковим питанням</i>
«3»	<i>студент частково володіє матеріалом теми семінару; репродуктивно відбиває зміст лекційного матеріалу та/або основного підручника; допускає помилки у визначенні понять та категорій і інше; нездатний знайти відповідь на проблемні запитання, чи вирішити проблемні завдання</i>
«2»	<i>студент демонструє нездатність розкрити питання семінару; не опанував зміст теми, вкрай слабо знає рекомендовану літературу, не володіє науковими фактами та категоріями, не знає основних закономірностей психічних явищ; показує низький рівень загальногуманітарного та наукового мислення</i>

Критерії оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів

«5»	<i>робота виконана правильно, повністю і самостійно, відбиває належний рівень знань, та сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані</i>
«4»	<i>робота виконана самостійно, містить несуттєві помилки, відбиває належний рівень знань сформованість практичних навичок; оформлена згідно вимог, які висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності строго дотримані</i>
«3»	<i>робота виконана, але містить помилки, відбиває недостатній рівень знань та недостатню сформованість практичних навичок; оформлення роботи не в повній мірі відповідає вимогам, що висуваються для даного типу завдань; вимоги академічної доброчесності дотримані частково</i>
«2»	<i>робота виконана на неприйнятно низькому рівні; оформлення не відповідає вимогам; вимоги академічної доброчесності не дотримані</i>
«0»	<i>робота не виконана</i>

Рейтинговий бал за роботу протягом семестру обчислюється шляхом помноження середнього арифметичного оцінок за аудиторну та самостійну (в яку входять і оцінки за інші види робіт) роботу студента (середнє арифметичне округлюється до десятої частки на 10).

У кінці вивчення навчального матеріалу модуля напередодні заліково-екзаменаційної сесії викладач виставляє одну оцінку за аудиторну та самостійну роботу студента як середнє арифметичне з усіх поточних оцінок за ці види роботи з округленням до десятої частки. Цю оцінку викладач трансформує в **рейтинговий бал за роботу протягом семестру** шляхом помноження на **10**. Таким чином, максимальний рейтинговий бал за роботу протягом семестру може становити **50**.

МКР проводиться наприкінці семестру і охоплює весь зміст навчального модуля. МКР оцінюється у 4-бальній системі з усіх дисциплін та ці оцінки трансформуються у рейтинговий бал у такий спосіб:

форма підсумкового контролю – **ІСПИТ**

«5» - 20 балів

«4» -16 балів

«3» -12 балів

«2»-8 балів

Неявка на МКР – 0 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи студентів

«5»	<i>при виконанні завдання студент демонструє широку обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, дає вірне та коректне визначення основним поняттям і психологічним термінам; вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки</i>
«4»	<i>при виконанні завдання студент показав достатню обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, але виявляє при цьому недостатнє вміння самостійно проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коментарі і висновки</i>
«3»	<i>при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, низьке розуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, труднощі у проведенні аналізу психологічної ситуації або емпіричних даних та формулюванні коректних та вірних коментарів і висновків</i>
«2»	<i>при виконанні завдання студент показав обмежену обізнаність у змісті теоретичного матеріалу з дисципліни, нерозуміння принципів підходу до емпіричного вивчення психологічних феноменів, невміння проводити аналіз психологічної ситуації або емпіричних даних та формулювати коректні і вірні коментарі та висновки</i>
«0»	<i>робота не виконана</i>

Підсумкова оцінка за дисципліну виставляється за наступною схемою:

підсумковий рейтинговий бал	оцінка за шкалою ЄКТС	підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою	
		форма підсумкового контролю – залік	форма підсумкового контролю – іспит
90 – 100	A	зараховано	відмінно
82 – 89	B		добре
75 – 81	C		задовільно
66 – 74	D		
60 – 65	E		
0 – 59	FX	незараховано	незадовільно з можливістю повторного складання

Підсумкова форма контролю у I семестрі – **ІСПИТ в усній формі**. Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Умови допуску до іспиту: повне виконання програми курсу та всіх видів робіт, відпрацювання пропущених лекцій і семінарських занять, виконання самостійної роботи, успішне виконання модульної контрольної роботи.

Здобувачі мають дати відповідь на три питання екзаменаційного білету.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог

навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Для допуску здобувача вищої освіти до іспиту необхідним є виконання ним вимог навчального плану і графіка навчального процесу, а саме: усі пропущені аудиторні заняття мають бути відпрацьовані, усі види робіт, передбачені робочою програмою навчальної дисципліни, мають бути виконані.

Максимальний екзаменаційний бал становить **30**. Викладач оцінює відповідь здобувача на іспиті за 4-бальною шкалою. Отримана оцінка трансформується в **екзаменаційний рейтинговий бал** у такий спосіб:

«відмінно»	– 30 балів
«добре»	– 23 бали
«задовільно»	– 18 балів
«незадовільно»	– 0 балів

Здобувачам освіти, які мають семестровий рейтинговий бал з дисципліни **63 – 70**, за рішенням кафедри може бути виставлена підсумкова оцінка за дисципліну за національною шкалою «відмінно», за шкалою ЄКТС – **А**. Підсумковий рейтинговий бал виставляється шляхом додавання до семестрового рейтингового бали студента **30 балів**.

Якщо здобувач на іспиті з дисципліни, з якої він мав семестровий рейтинговий бал **менше 42 балів**, отримує **позитивну** екзаменаційну оцінку («відмінно», «добре», «задовільно»), то йому виставляється підсумкова оцінка з дисципліни за національною шкалою **лише «задовільно»**, за шкалою ЄКТС – **Е**, а в екзаменаційній відомості в графі «Підсумковий рейтинговий бал» ставиться **60 балів**.

Заочна форма здобуття освіти

Здобувач вищої освіти вважається допущеним до семестрового контролю з навчальної дисципліни (семестрового іспиту), якщо він виконав **усі** види робіт, що передбачені робочою програмою навчальної дисципліни.

На іспиті оцінювання рівня засвоєння здобувачем навчального матеріалу з дисципліни здійснюється таким чином. Викладач може оцінювати відповідь здобувача на кожне питання екзаменаційного білета окремо у 4-бальній шкалі (“відмінно” – “5”, “добре” – “4”, “задовільно” – “3”, “незадовільно” – “2”). Загальна оцінка за відповідь на іспиті виводиться як середнє арифметичне з оцінок за кожне питання білета з округленням до десятої частки. Ця оцінка помножується на коефіцієнт **20***.

Отримане значення становить **підсумковий рейтинговий бал**, якому відповідає **підсумкова оцінка з дисципліни** за національною шкалою (“відмінно”, “добре”, “задовільно”, “незадовільно”) і **оцінка за шкалою ЄКТС** за таблицею, поданою у п.п. 8.3.

Критерії оцінювання усної відповіді здобувача на іспиті:

«відмінно»	<i>повна і правильна відповідь на всі питання екзаменаційного білета, здобувач демонструє знання фактологічного матеріалу, основних теоретичних питань курсу, вичерпно відповідає на додаткові запитання викладача, творчо застосовує теоретичний апарат дисципліни</i>
«добре»	<i>в цілому правильна відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач вміє робити аналіз і висновки, але на додаткові запитання викладача відповідає з деякими неточностями та недоліками</i>
«задовільно»	<i>поверхнева відповідь на питання екзаменаційного білета, здобувач припускається помилок при висвітленні фактологічного матеріалу, частково знає відповідь на запропоновані питання і демонструє наявність окремих елементів самостійного мислення</i>

«незадовільно»

відсутність будь-якої відповіді на теоретичні запитання внаслідок незнання програмного матеріалу

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ

МОДУЛЬ 1.

✓ Детальний розподіл годин аудиторної і самостійної роботи для денної і заочної форм навчання представлений в робочій програмі навчальної дисципліни (додається у відповідну команду TIMS

Змістовий модуль 1. Загальні теоретико-методологічні аспекти клінічної психодіагностики.	ГОДИНИ
Лекція 1. Тема 1. Вступ до клінічної психодіагностики. Методологічні аспекти клінічної психодіагностики особистості. Особистість як об'єкт клінічного дослідження Поняття клінічного діагнозу. Розуміння особистості в клінічному підході й особистість психодіагноста. Основні групи діагностичних методик. Структура психологічного висновку. Характеристика ставлення до дослідження. Характеристики контакту з досліджуваним.	2
Лекція 2. Тема 2. Методи об'єктивізації клінічної оцінки особистості. Клінічне інтерв'ю та клінічна бесіда. Характеристика психодіагностичного процесу за формою, змістом, ступенем складності. Етапи психодіагностичного процесу. Психодіагностичні ситуації. Клінічне інтерв'ю і бесіда. Принципи проведення діагностичної бесіди. Поведінкова діагностика в процесі бесіди. Загальна стратегія інтерв'ювання у клініці. Оцінка психічного стану в процесі інтерв'ювання. Схема оцінки психічного стану та поведінки пацієнта. Перелік пунктів оцінки поведінки та ставлення (Саттлер). Шкала оцінки тривоги Гамільтона (HARS). Клінічний та статистичний прогноз та поняття діагнозу. Типові помилки при встановленні діагнозу. Предмет психодіагностичного висновку. Функції діагнозу. Структура психодіагностичного висновку. Якість психологічного діагнозу.	2
ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ II. Методи клінічної психодіагностики у вивченні особистості та психічних процесів й психічних станів особистості.	
Лекція 3. Тема 3. Методи оцінки психічних процесів. Опитувальники та шкали психічних станів, що передують хворобі. Короткий огляд основних методів дослідження психічних процесів. Методи дослідження уваги та сенсомоторних реакцій. Методики дослідження пам'яті. Тест на зорову та слухову пам'ять. Дослідження пам'яті за допомогою шкали Векслера. Методики дослідження мислення. Складання картинок з відрізків. Розуміння оповідань. Розуміння сюжетів картин. Встановлення послідовності подій. Класифікації. Виключення зайвого. Розуміння приказок. 50 слів. Піктограми. Асоціативний експеримент.	2
Лекція 4. Тема 4. Використання типологічних та характерологічних методик в дослідженні особистості. ММРІ та 16 PF. Види особистісних тестів. Форми питань та характеристика результатів, переваги і недоліки особистісних опитувальників. Проблема достовірності, фактори, які детермінують відповіді на питання. Історія створення Тесту Р. Кеттелла. Цілі, задачі використання. Особливості процедури тестування. Шістнадцять особистісних факторів Кеттелла. Історія розробки методики. Цілі застосування, інструкція, хід проведення, аналіз та інтерпретація.	2

	<p>ММРІ: історія, цілі використання. Інструкція. Аналіз та інтерпретація результатів. Шкали валідності (показник шкали F, L, K), клінічні шкали (Hs, D, Hy, Pd, MF, Pa, Pt, Sc, Ma, Si).</p>	
	<p>Змістовий модуль III. Проективні методи у дослідженні особистості.</p>	
Лекція 5.	<p>Тема 5. Методика Роршаха та її використання в клініці Історія розробки тесту Роршаха. Перцепт-аналіз як один з підходів в інтерпретації методики Роршаха. Опис методики та техніка дослідження. Особливості таблиць. Інтерпретаційне значення таблиць. Кількість відповідей та врахування часу дослідження. Знайомство з протоколом методики. Локалізація відповідей. Визначення особливостей локалізацій відповідей. Знайомство з кодуванням. Значення локалізацій. Детермінанти відповідей. Кодування детермінант відповідей. Значення детермінант. Характеристика змісту методики. Оригінальність-популярність інтерпретацій, їх значення. Особливі феномени. Структура особистості за Роршахом та аналіз психограми.</p>	2
Лекція 6.	<p>Тема 6. Тематичний аперцептивний тест. Тест Зонді. Методика Розенцвейга. Історія розробки тесту ТАТ. Задачі, використання та обґрунтування методики ТАТ. Методика проведення. Тест Зонді. Поняття спонукань в теорії Леопольда Зонді. Основні спонукання. Процедура проведення тесту. Інтерпретація результатів. Методика Розенцвейга: історія створення, опис методики та техніка використання</p> <p style="text-align: center;">Змістовий модуль IV. Дослідження самооцінки, емоційних станів та поведінкових проявів пацієнтів</p>	4
Лекція 7.	<p>Тема 7. Дослідження самооцінки методикою Дембо-Рубінштейн. Кольоровий тест Люшера. Зміст проведення клінічного психологічного обстеження дітей з ООП. Історія створення методики Дембо-Рубінштейн. Самооцінка та захисні механізми особистості. Процедура проведення. Основи інтерпретації. Шкала ситуаційної та особистісної тривоги Спілбергера (STAI): хід проведення та інтерпретація. Інтегративний тест тривожності (ІТТ): хід проведення та інтерпретація. Шкала самооцінки депресії Зунга (SDS): хід дослідження та інтерпретація. Госпітальна шкала тривоги та депресії (HADS): хід дослідження та інтерпретація. Опитувальники психосоматичного спектру. Кольоровий тест Люшера: опис методики, характеристика етапу проведення, аналіз результатів. Методологічні принципи клінічної психодіагностики серед дітей з вадами психофізичного розвитку, загальні вимоги до організації та проведення клінічного психологічного обстеження дитини з ООП. Методики нейропсихологічного обстеження. Діагностика емоційних порушень. Методики патопсихологічного обстеження. Заключення та висновки за результатами проведеного обстеження.</p>	2
	<p>Семінар 1. Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Місце клінічної психології і клінічної психодіагностики в системі наукових знань. 2. Логіка еволюції етичних моделей у клінічній психології та клінічній психодіагностиці 3. Інтерв'ю чи бесіда, що доречніше використовувати і в яких ситуаціях? 4. Поведінкова діагностика при проведенні бесіди. 5. Тематичні галузі загального клінічного інтерв'ювання. 6. Стадії проведення інтерв'ю. 7. Принципи стосунків в процесі інтерв'ювання. 	2
	<p>Семінар 2. Питання до семінару:</p>	2

<ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика психодіагностичного процесу в клінічній психодіагностиці 2. Етапи психодіагностичного процесу 3. Аналіз схеми оцінки психічного стану та поведінки у пацієнтів 4. Клінічний висновок і діагноз 	
<p>Семінарсько-практичне заняття 3.</p> <p>Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.Міннесотський багатофакторний опитувальник дослідження особистості та його використання в клініці. 2. Модифіковані варіанти ММРІ. Шкали валідності ММРІ. Клінічні шкали ММРІ. 3. Методика шістнадцять особистісних факторів Кеттела: особистісні фактори та клінічні шкали психопатизації. 	2
<p>Семінар 4.</p> <p>Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія розробки тесту Роршаха. Підготовка до тестування. 2. Техніка дослідження за тестом Роршаха 3. Характеристика опису відповідей. 4. Інтерпретація відповідей пацієнта за методикою Роршаха 	2
<p>Семінар 11. Психологія осіб юнацького віку</p> <p>Питання для обговорення:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Специфіка соціальної ситуації розвитку в ранній юності. 2. Проблема особистісного самовизначення в ранній юності. 3. Особливості дружби і кохання в юнацькому віці. 4. Перебудова взаємин з однолітками та дорослими на етапі ранньої юності. 5. Психологічні особливості вибору професії та готовність юнаків і дівчат до професійного самовизначення. 	2
<p>Семінар 5.</p> <p>Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ТАТ: аналіз змісту: Герой. Мотиви тенденції та почуття героїв. Потреби та внутрішні стани. Сили, що діють в оточенні героя. Тиски. Наслідки. Тема. Інтереси та стосунки. 2. Інтерпретація результатів. Симптомологічний та синдромологічний аналіз тесту. 3. Стимулювання проєктивних ситуацій кожною окремою картою. Хід дослідження та підготовка суб'єкта. 4. Методика Розенцвейга: опис методики, інструкція, проведення, інтерпретація отриманих результатів 	
<p>Семінар 6</p> <p>Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тест Зонді. Інтерпретація результатів. 2. Основна теорія судьбоаналізу Л. Зонді. 3. Опис основних спонукань. Аналіз тесту при 10-кратному тестуванні. 4. Характеристика методики Розенцвейга <ol style="list-style-type: none"> 1. Криза зрілості. Самотність в зрілому віці. 2. Старість (62 -): віковий портрет людини похилого віку, закономірності розвитку людської суб'єктивності у старості, вихід на пенсію і припинення активного трудового життя. 	2
<p>Семінар 7.</p> <p>Питання до семінару:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Методики дослідження самооцінки та самоставлення. 2. Методики визначення ситуативної та реактивної тривоги. 3. Методики дослідження депресивних проявів. 4. Загальні вимоги до організації та проведення клінічного психологічного обстеження дитини з ООП. 5. Комплексний підхід до вивчення дітей з ООП та дітей з інвалідністю. 6. Технологія проведення діагностики осіб з ООП та формування висновків 	2
<p>Семінар 7. Модульна контрольна робота</p>	2

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДГОТОВКИ ДО ІСПИТУ

1. Поняття клінічного діагнозу.
2. Розуміння особистості в клінічному підході.
3. Вимоги до особистості психодіагноста.
4. Структура психологічного висновку.
5. Характеристика ставлення до дослідження.
6. Ознаки адекватного ставлення до дослідження.
7. Ознаки неадекватного ставлення до дослідження.
8. Ознаки формального ставлення до дослідження.
9. Характеристики контакту з досліджуваним.
10. Етика проведення психодіагностики у клініці.
11. Принципи проведення діагностичної бесіди.
12. Можливі впливи фігури діагноста на результати тестування.
13. Зовнішні та внутрішні фактори, які можуть вплинути на результат тестування.
14. Поведінкова діагностика в процесі бесіди.
15. Клінічне інтерв'ю як діагностичний метод.
16. Загальна стратегія інтерв'ювання у клініці.
17. Види діагностичних питань в діагностичному інтерв'ю.
18. Тематичні галузі загального клінічного інтерв'ювання.
19. Тактичні прийоми клінічного інтерв'ювання
20. Оцінка психічного стану в процесі інтерв'ювання.
21. Перелік пунктів оцінки поведінки та ставлення (Саттлер).
22. Шкала оцінки тривоги Гамільтона (HARS).
23. Структуроване інтерв'ю для шкали оцінки депресії Гамільтона (HRSD).
24. Шкала оцінки депресії Монтгомері-Асберг (MADRS).
25. Методи дослідження уваги та сенсомоторних реакцій: коректурна проба Бурдона, рахунок за Крепеліним, чергування антонімів та синонімів, додавання та віднімання з почергово змінюваними числами, модифіковані таблиці Шульте, коректурна проба з переключенням, переплутанні лінії, методика Мюстенберга.
26. Методики дослідження пам'яті: тест на зорову та слухову пам'яті, проби на запам'ятовування, проби на асоціативну пам'ять, опосередковане запам'ятовування, 10 слів, 30 малюнків, дослідження пам'яті за допомогою шкали Векслера, тест Бентона.
27. Методики дослідження мислення: складання картинок з відрізків, розуміння оповідань, розуміння сюжетів картин, встановлення послідовності подій, класифікації, виключення зайвого, розуміння приказок, 50 слів, піктограми, асоціативний експеримент, підбір слів-антонімів.
28. Історія створення Міннесотського багатофакторного опитувальника.
29. ММРІ: інструкція, аналіз та інтерпретація результатів.
30. ММРІ: аналіз графіку.
31. Шкали валідності та клінічні шкали ММРІ.
32. Модифікація ММРІ Л.М. Собчик (СМІЛ).
33. Модифікація тесту ММРІ Міні-Мульт.
34. Сучасні форми опитувальника ММРІ-2, ММРІ-А, ММРІ-RF.
35. ММРІ-2: особливі відмінності від першої версії тесту.
36. ММРІ-2: шкали валідності та основні клінічні шкали.
37. ММРІ-2: субшкали Харріса-Лінгоса.
38. ММРІ-2: змістові шкали.
39. ММРІ-2: додаткові шкали.
40. ММРІ-2: шкали Psy-5.
41. ММРІ-2: реструктуровані клінічні шкали.
42. Шістнадцять особистісних факторів Кеттела: історія розробки методики.
43. Шістнадцять особистісних факторів Кеттела: цілі застосування, інструкція, хід проведення, аналіз та інтерпретація.
44. Переваги та недоліки використання проєктивних методик.
45. Проєктивний підхід у клінічній психодіагностиці.
46. Проєктивний тест плям Роршаха: історія розробки тесту.

47. Проективний тест плям Роршаха: опис методики та техніка дослідження, особливості таблиць.
48. Проективний тест плям Роршаха: інтерпретаційне значення таблиць.
49. Проективний тест плям Роршаха: локалізація відповідей, її значення та кодування.
50. Проективний тест плям Роршаха: детермінанти відповідей, їх значення та кодування.
51. Проективний тест плям Роршаха: характеристика змісту проєкцій, їх значення та кодування. Проективний тест плям Роршаха: особливі феномени, їх значення та кодування.
52. Структура особистості за Роршахом та аналіз психограми.
53. Тематичний апперцептивний тест: історія розробки, задачі використання
54. Стимулювання проєктивних ситуацій кожною окремою картою тесту ТАТ.
55. Тест ТАТ: хід та процедура дослідження, підготовка суб'єкта.
56. Тест ТАТ: аналіз змісту, герой, мотиви тенденції та почуття героїв.
57. Тест ТАТ: основні потреби, внутрішні стани, сили, що діють в оточенні героя та тиски.
58. Тест ТАТ: основні інтереси та стосунки.
59. Діагностика за тестом Зонді: проведення.
60. Діагностика за тестом Зонді: інтерпретація основних показників.
61. Історія створення методики Дембо-Рубінштейн, її задачі та особливості.
62. Методика Дембо-Рубінштейн: основні показники.
63. Інші тести дослідження самооцінки: шкала самооцінки депресії Зунга (SDS), шкали «задоволеність собою» та оптимізм.
64. Методики дослідження рівня тривожності: шкала ситуаційної та особистісної тривоги Спілбергера, інтегративний тест тривожності (ІТТ),
65. Опитувальники депресивної симптоматики: опитувальник депресивної симптоматики (IDS-SR16), опитувальник депресії Бека (BDI), госпітальна шкала тривоги та депресії (HADS), опитувальник депресивних станів (ОДС), шкала «рівень невротичної астенії (УНА) шкала «Індекс біпорлярності».
66. Методики дослідження рівня невротизації: шкала психологічної експрес-діагностики рівня невротизації, тест нервово-психічної адаптації, опитувальник «Визначення нервово-психічного напруження», шкала зневіри.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основна (базова):

1. Бурлачук Л.Ф. Исследования личности в клинической психологии (на основе метода Роршаха). Киев: Вища школа, 1978.
2. Бурлачук Л.Ф. Методика Роршаха. Короткий посібник. Київ: Видавництво «ОС Україна», 2008. 88 с.
3. Галецька І. Клініко-психологічне дослідження: навч. посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2015. 242 с.
4. Галян І.М. Психодіагностика. Навч. посібн. Київ : Академвидав, 2009. 464 с.
5. Клінічна психодіагностика: практикум / Редактор-упорядник проф. М.В. Миколайський. Івано-Франківськ: Місто НВ, 2006. 228 с.
6. Корольчук М.С., Осьодло В.І. Психодіагностика: Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. За заг. ред. М.С. Корольчука. Київ: Ельга, Ніка-Центр, 2012. 400 с.
7. Луцьков В.Є. (2015) Психодіагностичні моделі в практиці клінічного психолога : навч. посіб. для студ., магістрів психол. спец. і напрямів підгот. слухачів курсів підвищ. кваліфікації / В. Є Луцьков, К. В. Аймедов, Д. М. Корошніченко ; за заг. ред. В. Є. Луцькова ; Одес. нац. мед. ун-т. Одеса : ОНМедУ, Ч. 1. 295 с
8. Мушевич М. І. (2006) Клінічна психодіагностика: Методичні рекомендації для студентів ф-ту психол. Луцьк: РВВ «Вежа» Волин. держ. ун-ту ім. Лесі Українки, 170 с.
9. Мюррей Генрі О. Тематичної апперцепції тест. Під редакцією Л. Бурлачука. ОС Україна, Київ, 2009. 32 с.
10. Прикладна психодіагностика в Національній гвардії України: метод. посіб. Колесніченко О. С. та ін.; за заг. ред. проф. І. І. Приходька. Харків : НАНГУ, 2020. 388 с.
11. Психологічне забезпечення оперативно-службової діяльності працівників міліції. Частина 8. Діагностика особистості працівника ОВС в системі психологічного супроводження. Навч.-метод. посібн. / Д.О.Александров, О.В.Давидова та ін.. Київ: Національна академія внутрішніх справ, 2015. 130 с.

12. Психодіагностика: курс лекцій з дисципліни для студентів заочної форми навчання спеціальності 053 Психологія / укладачі І.О. Корнієнко, О.Ю. Воронова. Мукачєво: МДУ, 2019. 41 с.
13. Психодіагностика в клінічній психології : навч.посіб. / уклад. Співак Л.М., Османова А.М. Київ, Університет «Україна», 2023. 146 с.
14. Скребець В.А. Психологическая диагностика : учеб.пособ. 2-е изд., перераб. и доп. Київ: МАУП, 2001 152 с.
15. Терлецька Л.Г. Основи психодіагностики. Навчальний посібник. Київ: Главник, 2006. 144 с

Додаткова:

1. Butcher, J. N. Manual for the restandardized Minnesota Multiphasic Personality Inventory: MMPI-2 / Butcher, J. N., Graham, J. R., Tellegen, A., Kaemmer, B. Minneapolis: University of Minnesota Press, 1989.
2. Hathaway, S. R. Manual for the Minnesota Multiphasic Personality Inventory. Minneapolis. Hathaway, S. R., McKinley J. C. University of Minnesota Press. 1940.
3. Rosenzweig S. An Outline of Frustration Theory / ed. by J. MeV. Hunt // Personality and the Behavior Disorders. A handbook based on experimental and clinical research. Vol. 1. N. Y. : Ronald Press Company, 1945. 379 P.

11. Додаткові ресурси (за наявності):

1. Опорні матеріали з курсу розміщено на сайті психології та педагогіки КНЛУ

<http://psy.knlu.edu.ua/klinichna-psyhodiagnostika/>

http://stud.com.ua/28948/psihologiya/klinichna_psihologiya

http://culonline.com.ua/Books/klinichna_psvhologia.pdf

<http://ulit.inf.ua/klinicheskava-psihologiva-2.html>

2. Бурлачук Л.Ф. Клиническая психодіагностика

http://www.ulera.net/textbooks_author/3951/textbook/11499/burlachuk_lf/klinicheskaya_psiho diagnostika

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання якого передбачає навчальна дисципліна.

Для кращого засвоєння матеріалу магістрантами розроблений цикл презентацій, який потребує мультимедійного обладнання: ноутбук, проектор, колонки. Також для успішного викладання даного курсу необхідний оригінальний стимульний матеріал, зокрема «Тест Роршаха», «Тест тематичної аперцепції», «Тест Зонді».